

Trdnjava Evropa

Visoka pesem razkola

Tom Lanoye

An extract pp (11-27; 79-86)

Original title Fort Europa. Hooglied van versplintering
Publisher Prometheus, 2005

Translation Dutch into Slovenian
Translator Mateja Seliskar Denda

© Tom Lanoye/Mateja Seliskar Denda/Prometheus/Flanders Literature—this text cannot be copied nor made public by means of (digital) print, copy, internet or in any other way without prior consent from the rights holders.

pp 11-27

Prolog: Novi Človek

Glej! Celična biologinja. Pogleduje naokrog, opreza za sotrpini, pa nobenega ne najde
Popravek. Vidi izključno sotrpine. In spregovori, kljub vsemu.

Novi Človek prihaja. Me slišite? Novi Človek prihaja! Novi Človek je aristokrat brez tegob aristokracije. Novi Človek živi dovolj dolgo, da se dokoplje do resničnega znanja. Novi Človek ne bo ničesar pozabil. Novi Človek ne pozna bolezni, ki jih ne bi znal ustvariti ali pozdraviti sam. Novi Človek je ponižen, ker ve, od kod prihaja. Novi Človek še ni nared za naš čas. Novi Človek je razumen, ker ima več izkušenj. Novi Človek je mama, hči, žena, ljubica, vnučinja in babica obenem. Obenem oče, sin, mož, ljubimec, vnuk in ded. Novi Človek bo imel čas, da odkrije vse svoje darove. Novi Človek bo imel čas, da bo užival v drugih, ki odkrivajo vse svoje darove. Novi Človek bo s skromnostjo in občudovanjem gledal na Starega Človeka in na vse, kar je ta dosegel v zgolj delčku časa, ki mu je bil namenjen.

Novi Človek je popoln Evropejec.

Novi Človek je Evropa v vsej svoji veličini.

Novi Človek se osvobaja.

Novi Človek je edini človek.

Novi Človek je neizogiben.

Novi Človek je trezen.

Novi Človek je koristen.

Novi človek je nujno potreben.

Novi Človek prihaja.

I. Brave little Belgium / La petite Belgique

Nevtralni smo bili, pa so nas prinesli okrog. Pogodbe smo imeli, uradne sporazume, na pergamentih s sijočimi pečati v rdečem vosku, mir je bil zagotovljen. Pa so nas nategnili, izdala in pregazila nas je firma Krvoločnost in Izdaja, izdala nas je vsa celina, ki se je oboroževala okrog nas, do zob, Nemci, pa Francozi, Italijani, Rusi, Angleži, kdo se ni?

Ampak mi, mi smo bili varni, so govorili, nam se ni bilo treba ničesar bat. Ta nas ne bo nikoli napadel, oni nas bo zmeraj branil. Pa sta nas oboje prinesla okrog. Bilo je leto 1914. Leto Prevare. Leto Posilstva. V Sarajevu je padel en sam strel, ukresala se je ena sama iskra v sodu smodnika, pa so že zgrmele nad nas, velesile, kot so si pravili, bahavi sleparji, okrutneži, pred katerimi naj bi šli še na kolena. Pri čemer so nas prav oni spravili skupaj, leta 1830, ko strela z jasnega so si nas izmislili. Nova dežela, nova prihodnost, nova priložnost! Novi Evropejci, ki so ga zmašili skupaj prevaranti okrog nas! Oduren tampon, micen branik miru, la petite Belgique, so se režali, brave little Belgium, to mračno, mrko srce Evrope. Njihovo srce smo bili, pa so se nam režali. Srali so po nas. Že stoletja smo njihovo najljubše bojišče, cunja, od nekdaj so prihajali na našo šoto razreševat svoje krvne spore, plemenske vojne, posrane vendete. Zdaj pa smo končno enkrat imeli uradne sporazume in pogodbe. Na, pa so vseeno spet prišli. Kot lemingi so se prišli metat k nam v brezno. Krepki, izurjeni lemingi v uniformah, pripravljeni na smrt. To je Evropejec, kakršnega poznamo pri nas, že stoletja, in brezno smo mi.

Mi smo brezno.

In so spet prišli crknit k nam, in mi smo pocrkali z njimi. Ni ljudstva, ni naroda, ki ne bi k nam prišel zastaviti svojih črev, ki ne bi prišel prelit krvi na oltar naših polderjev, na žrtveni kamen naših Ardenov. Naš kruh ima že stoletja okus po krvi Evrope. Cvet sleherne nacije so pri nas zmečkali in stisnili kot gorčično semenje in ščurke. Ampak tokrat smo bili varni, so govorili. Mir smo imeli zagotovljen na papirju. Imeli smo žigosane sporazume! Pakte, podpisane z žegnano vodo!

Ampak imeli smo tudi trdnjave. Že res, da smo Belgijci, ampak zmešani nismo. Kar naj se nam režijo. Mi poznamo svojo usodo. Mi vemo, kakšno je naše poslanstvo. Imeli smo večni mir na papirju in nevtralnost na kredit, ampak imeli smo tudi trdnjave. Najbolj utrjene utrdbi na svetu. Nismo zmešani, ne. V Luiku, v Antwerpnu, okrog Bruslja, okrog vseh najpomembnejših mest. Kar naj se nam režijo, mi že nismo zmešani.

Smo sem jim pa pustili nategnit, o ja, in to kljub zvezdastim trdnjavam, iz betona, debelega več metrov, s strelnimi linami na vse strani neba, kljub najboljšim trdnjavam na svetu. Dežela, ki se brani, ne podleže. Tako je govoril naš kralj. Ampak kaj, ko so bili takrat že tam, čedno napravljeni lemingi. Poteptali so naše trdnjave, kot bik pregazi krtino. Prav vseeno bi bilo, če utrdb sploh ne bi gradili.

Mir smo imeli na papirju, ampak Nemec, z vso svojo kulturo, s svojimi romantiki in Goethejem, ta Nemec je reklo: »Kaj vam bo ničvredni cegelc?« Sam ga je podpisal, pa je vseeno prigrmel čez naše meje. »Nevtralnost je v nasprotju s samim pojmom države,« so govorili. »Nevtralna država sploh ni država! Torej gremo lahko mirne duše čez tale kos zemlje, pa naprej do Francije.« To so rekli. »Nikdar niso obstajale univerzalne človekove pravice in v Evropi tudi nikoli ne bodo.« To so izjavili. Dobesedno. Spoznajte Evropejca. »Univerzalne človekove pravice? Nikoli!« In tako so prigrmeli čez naše nevtralne meje – ulanci, dvokrilniki, cepelini, najnovejši vojni stroji, še nikdar videni.

K nam je prigrmela moderna doba in nas posilila, na železniških tirih, ki smo jih sami zgradili. Obligovalni topovi v Luiku so bili tako orjaški, da jih je v dveh delih po ulicah vleklo kar šestintrideset konj. Njihove granate so pognale v zrak naše trdnjave, da je kamenje frlelo v zrak tudi do tristo metrov visoko. Pa je bilo po njih, po naših trdnjavah zvezdastih oblik. Napočil je novi čas.

Cepelini so bombardirali Antwerpen in Bruselj, pozneje še London. Česa takega človek še ni videl. Kar na lepem je viselo tam nad mestom, neslišno, orjaško, silno. Cepelin. Nedosegljiv za običajno orožje. Z njega so deževale bombe, pa ne po soldatih, ne, ampak po civilistih, otrocih. Rodila se je muhavost smrti, mehanična smrt, smrt z mitraljezom, smrt s plinom, luč sveta je ugledala moderna smrt.

Dvokrilniki so bombardirali Benetke. Prvič v tisoč letih so bili tudi Benečani nemočni, ti, nekdaj božanski otroci v svojem varnem labirintu iz blata in plitke vode. Zdaj niso bili več nič, pristrigli so jim krila, bombardirali so jih, napočil je novi čas.

Pri nas so soldati prikorakali čez mejo, zdelo se je, da vzdolž njene celotne dolžine, celih pet ur, v enakomernem koraku. Čez naše vegaste tlakovane ceste, iztegnjenih kolen so nogi izmenično metali predse, spretno in gibko kot drsalci, da je železo pod konico njihovih škornjev karseda glasno odmevalo. Na desetine tisoč zdravih mladcev, lemingov v uniformah, vsi hkrati. Ka-bang. Celih pet ur. Nemška romantika v akciji.

Zdelo se je, da se je konica enega stopala spotaknila ob peto tistega pred njim, ka-bang, nato pa sta v istem ritmu hkrati udarila z železnimi petami ob naše tlakovce. Ka-bang. Kilometre daleč smo lahko slišali ta dvojni udarec. En, dva. En, dva. Novi čas je vkorakal v deželo. Če se je njihova kolona za hip ustavila, so se moštva zvrnila po tleh, kot bi jih s kladivom spodkopali. Popadali so v grabne ob naših cestah in zaspali. A samo žvižg, in spet: en, dva, en, dva. Tako so vkorakali v naše vasi in mesta, oplenili naše trgovine, požgali hiše tistih, za katere so mislili, da streljajo nanje.

Na smrt so se bali ostrostrelcev, presenečeni so bili, da ob njihovem prihodu nismo vriskali od veselja, za vsak slučaj so postrelili naše župnike, odpeljali naše nune, naše redovnike so imeli za hudiče, ki zavirajo njihov marš, in nas za katoliške barbare, ki ne razumejo, da je na pohodu moderen čas, in zato so za kazen izbrali naključne vaščane, jih postavili pred zid in postrelili, to je bilo novo, česa takega svet še ni videl. Samo skozi da gredo, so govorili. To je bila njihova definicija nevtralnosti. In mi bi jih morali samo pustiti skozi – a kaj, ko so se med nami znašli strahopetci, ki so streljali nanje!

En, dva. En, dva.

Zamujali so, Francozi so se že razvrščali pri Somi. In za zamudo so zahtevali povračilo, sinovi nemške romantične. Za nunami so postrelili še otroke. Napočil je novi čas. Požgali so nam pšenico na poljih, sežgali hleve, z živino vred. Zažigalne bombe v velikosti nogometne žoge so nam metali v okna, deportirali so naše župane, naši arhivi so bili v plamenih. Drug drugemu so naganjali strah v kosti, kleni lemingi v uniformi, staršem so pisali, da naše mladoletne dekllice njihovim kameradom v spanju iztikajo oči, lastno okrutnost so pripisali nam, napočil je novi čas. Zaokrožile so govorice o neki nuni, ki da so jo zajeli s košaro v roki, pa ni bila polna jajc, ampak očesnih zrkel. Nemških zrkel, očesnih zrkel sinov Schillerja in Goetheja. In ker smo narod, ki ima rad golobe, so lemingi povsod videli krilate duhove in povsod izdajo in prezir. Zamujali so! Naše trdnjave so se jim upirale! Včasih dva dni! Napočil je novi čas. Tega ni nihče pričakoval. To je bila izdaja!

In tako so marširali, lemingi – en, dva, en, dva –, zmeraj bolj panično in zmeraj globlje v našo deželo, vkorakali so v Bruselj, trajalo je ves dan. Od dvojnih udarcev njihovih škornjev so dojenci zboleli in starci znoreli. Napočil je novi čas. Tako so vkorakali, izčrpani, obnoreli od strahu, tudi v Leuven, kleni lemingi votlih oči, in ker se je enemu zazdelo, da streljajo nanj, je tudi sam začel streljati. Vsevprek. In tako so lemingi na lepem začeli streljati drug po drugem. Napočil je novi čas. Prikorakali so po naših ulicah in se začeli streljati med sabo.

Trdili so, da smo streljali mi, da so nas nahujskali naši barbarski patri, naše nazadnjaške nune, pa so jih precej nekaj ducatov obesili, kar na cesti, streljali so na vse, kar se je premikalo, s puškinim kopitom so županu razčesnili glavo, mučili njegovo družino in zažgali srednjeveške mestne arhive. Nato so se sinovi Goetheja in Schillerja spravili še na sam Leuven – oni, potomci pozitivizma. Lotili so se najstarejše univerzitetne knjižnice Evrope in njenih inkunabul, srednjeveških miniatur, zbirk svetih pisem in pergamentnih zvitkov. Zažigalne bombe so odvrgli v čitalnico in kleti. Streljali so

na bežeče meščane, pa pse in golobe, streljali so vso noč. Požgali so cerkve in kapele. Begunci v kleteh so zogleneli, medtem ko so kilometre in kilometre daleč po zraku frleli črni drobci požganega pergamenta in stoletja starega papirja, ki jih je naokrog raznašal poletni vetri in vročina požarov, da so bila vsa polja okrog mesta prekrita s plastjo črnega snega. Napočil je novi čas. Ampak s tem, ko so nas kaznovali, so zamujali samo še bolj, kar je bilo po mnenju njihovih vojnih strokovnjakov nedopustno. Zamuda je bila anomalija novega reda, tehnične intelligence in nove znanosti.

Zamuda je bila nedopustna.

In tako so lemingi prišli prepozno, da bi Francoze presenetili pri Somi, zataknili so se v brozgi naših polderjev, v naših plitvinah, ne beneških, ampak v flamskih, v našem blatu, v našem gnoju, ki se je izkazal za močnejšega od več metrov debelega betona naših trdnjav. Naš drek je dušil okovane škornje in novi čas, iztiral vlake in spodnašal lafete, kvaril mehaniko mitraljezov, v svojem primežu davil klene leminge, naš gnoj, naše blato, zaradi katerega so lemingi vsi nemočni polegli po tleh, leže na boku so prisluškovali sikanju novega časa, čakajoč na plin ali milostni strel kakšnega Angleža, ki se je nazadnje le prikazal z druge strani, prihrumelo je na deset, na sto tisoče lemingov Commonwealtha, lemingov v malo drugačni uniformi, ampak tudi oni so obtičali v blatu, v našem blatu, v istem plinu, pod istimi granatami, v navzkrižnem ognju enakih plamenometov in topniških izstrelkov, in Velika morija naši okolici se je spet lahko začela, divjala kar štiri leta, na naših poljih, v naših mlakah, v krutih meglicah naših juter.

To je bil torej novi čas: nobeno drevo ni obstalo pokonci, kamen ne na kamnu. Mladini Evrope, tresoči se od strahu in ležeči na boku, nebogljeni, zvezanih nožic, najžlahtnejšemu cvetu Evrope je na oltarju naših polderjev prerezal vrat, izgrevbel srce iz prsi, raztrgal obraz s šrapneli in čревa pozrl eden in edini, večni preživel te celine – naša podgana. Naša muškatna podgana, blatna golazen, ki je videla prihajati nove čase in jih videla tudi odhajati, in je edina, ki še ostaja, edina, ki čaka in si liže tačke, edina, ki ostaja.

Edina, ki zmeraj ostane.

Zmeraj, za zmeraj ostane.

(cerkveni zvonovi oglušujoče zadonijo)

II. Kar bom pogrešal (1) – (Katedrale)

Ja! Sveta nebesa! Jasno!

(cerkveni zvonovi še naprej oglušujoče donijo)

Kaj?

Te bom še najbolj pogrešal! Kršenduš!

A? Kaj pa je narobe?

Katedrale. Katedrale!

Ja, kaj je z njimi?

Te bom še najbolj pogrešal!

Kaj? Koga?

Katedrale! Naše mogočne, veličastne katedrale!

Kaj je z njimi?

(zvonjenje končno utihne)

Tako grozno jih bom pogrešal.

A?

Naše katedrale! Te bom še najbolj pogrešal ...

Oh.

Ležiš v postelji? V nedeljo zjutraj? Fino pod volneno odejo, iz Kašmirja, ali pod čim podobnim? Z blazino, natlačeno s perjem iz tega ali onega severnega fjorda? Rjuhe iz svile z Daljnega vzhoda? Ležiš pa čakaš, čakaš ... No, bo že kaj? Potem pa naenkrat, ko sploh ne pričakuješ, začnejo doneti in donijo in donijo ...? Vesel si, da ležiš, tako uničujoče, tako silno znajo doneti naše katedrale. Je sploh kdaj, v vsej človeški zgodovini obstajalo kaj, kar se lahko meri z našimi katedralami, ko te zadonijo na pomladansko nedeljsko jutro? Ko celo v postelji vohaš prve vijolice? Ko lahko slišiš poblaznele ščinkavce, ki letajo sem in tja do svojih gnezd iz svetlozelene trave in svežih zelišč? Sveta nebesa! Kako takrat donijo naše katedrale! Kot bi ... Kot bi se odprl velikanski portal, nekje pač, ne veš, kje! Velik, skrivni portal, ves iz zlata! Počasi se odpre, tisti težki portal iz zlata, na stežaj se odpre in skozenj zakoraka svet. Na konju! Novi svet! V galopu pridirja noter, z bojevitim pogledom! Nastopi drugi, boljši svet! Pravičen, borben, kot osvoboditelj, po poti, posuti s listi vrtnic! Tako zvenijo naše katedrale spomladi! (zajoče)

Ja, in?

Kaj?

No, kaj je potem s temi tvojimi katedralami?

Ja! Katedrale! Naše katedrale!

Sam imam raje zime. Zime, kakršne so bile v moji mladosti ... Takrat nismo imeli centralne. Nič nismo imeli. In bilo je v redu. To smo pozabili. Da je lahko čisto v redu, če nimaš nič. In smo ga izgubili, tisti blaženi nič. In v zameno za kaj? Za resnični nič. Poglej okrog sebe. Nič boljše ni. Ampak takrat? Sveta nebesa! Vsako jutro ledene rože na šipah. Zraven postelje, na nočni omarici, zamrznjena voda v kozarcu. V dedovem primeru je zmrznila s protezo vred. No, ta potem res ni imel več nič!

Imel je katedrale! Naše katedrale!

Ja, ja, ja o njih bova že še govorila, o tvojih katedralah ... Ležiš tam in buljiš v ledene rože na oknih? In slišiš, kako zunaj poklja sneg? Pod nogami pobožnjakarjev, ki na vsak način hočejo k peti maši ...? Slišiš, kako škripljejo njihove sani in slišiš pridušene udarce kopit konj, ki jih vlečejo? Slišiš, kako cingljajo zvončki in vriskajo otroci? Ti pa ... Ti pa ležiš ves zamotan v volnen koc ...

Iz Kašmirja?

Ne.

Čila?

Ah, kje pa! Iz volne ovac z druge strani tvoje lastne vasi! Iz čisto prave volne. Takrat nismo imeli dosti, imeli pa smo pravo volno. In pod njo ležiš ti. Lepo toplo ti je. Prost dan, nedelja, brez opravkov, brez obveznosti. Božanski nič! Neprecenljivi nič! Pa vseeno zakolneš! Ker moraš scat! Prav pošteno te scat! Mehur ti bo razneslo! Ampak nočeš vstat, ker je svinjsko mraz, mraz je zunaj tvoje utrdbe iz prave volne in gosjega perja in vonja lastnih prdcev. Tako pravijo Eskimi. Si to že slišal? 'Vsak ima rad vonj svojih prdcev ...'

(se zasmeje) Oni bodo že vedeli.

(se zasmeje) To pa!

(se smeje) Ha! Eskimi? Po ribjem olju?

(se smeje) Ja! Po ribjem olju! Prav imaš! In po pečenih jetrcih z narezano čebulo! Ha! In tako ležiš tam, v vonju lastnih prcav! V božanskem niču svoje mladosti! In tiščiš! Stiskaš skupaj svoja neporaščena stegna! Nikamor nočeš! Tako prijetno ti je! Bojiš se, da bi ti tazadnja primrznila na emajl tvoje kahle! In v tvojem nadstropju stranišča sploh ni! V celi hiši ga ni! Kaj takega takrat nismo imeli! Takrat nismo imeli nič!

Katedrale! Imeli smo katedrale!

Ja, saj bova že še o njih! Če si imel srečo, ste imeli eno stranišče za vso družino! Eno! Miceno. In to zunaj! Stisnjeno v kot zaplate neobdelane zemlje, ki ste ji rekli vrt! Tam je stal tisti tvoj sekret! Takrat nismo imeli nič, niti veceja v lastni hiši ne! Nič nismo imeli!

Imeli smo ...

Ja! Počakaj, tudi o njih bom še kakšno rekel! Imel si torej en vece, na tako imenovanem vrtu, in tega je uporabljalo še vsaj pet drugih familij! Si moral kdaj na stranišče? V zadnjem trenutku? Pa je pred sekretom pred tabo čakala še cela vrsta? Sosedovi so spet imeli drisko! Nič mi ne pridigaj o starej časih! Hudo dobro se vsega spomnim! Sem jih dal skozi, hvala lepa! Ležal si v postelji in preklinjal pod tisto volno, našo volno, pod tisto pravo volno, in tako močno te je scat in si si rekel: jebela, nikamor ne grem, kar v postelji bom ostal! To je moja pravica! Nikamor ne grem! Raje crknem! (*yes v ognju vstane*) Potem pa - one! One!

Katedrale?

Mah, ne! Vonjave! Vonjave!

Še več prdcev?

Ah, kje pa! Nepozabne vonjave od zunaj!

Naš sosed čez cesto, pek, je ravnokar izpraznil peč – iz nje je vzel vse, kar je nameraval prodati pobožnjakarjem po péti maši! Še sveže, vroče! Sveže hrustlavo! Vsa ulica se je kopala v najbolj opojnih vonjavah! Včasih nismo imeli dosti, smo pa zato imeli kup opojnih vonjav, naj me vrag, če ni res! Fant, fant ... Cimet, štručke z rozinami, sveže žemlje, medenjaki! *Prave vonjave!* Vsa četrt se je kopala v njih! Ležal sem v postelji in se slinil tam pod tisto volno, pravo volno, našo volno, in si rekel 'drek', in že sem tisti koc vrgel s sebe! Mraza sploh nisem več čutil, tako opojne so bile vonjave z ulice! Nataknil sem dolge gate in oddirjal po stopnicah in odšepal naprej ven, z razbolelim mehurjem! Ampak nisem šel scat! Ne! O ne! K našemu peku sem šel! *Pravemu* peku! S kruhom, ki ga je še sam vzel iz peči, iz testa, ki ga je z lastnimi rokami zgnetel, s pletenkami, ki jih je vsako posebej sam zvil v osmice in jih s čopičem tudi sam premazal z jajčnim rumenjakom, *pravi* pek! K njemu sem stekel, odšepal čez cesto, takrat pa je na lepem zadonela naša katedrala!

Katedrale! Naše nebeške katedrale!

Ja! Ja! In pek mi je dal svež medenjak, kar tako, ker smo sosedje, in prisežem: medtem ko so doneli zvonovi naše katedrale? In ko sem si v usta tlačil kos medenjaka? In ko sem se, še bos v peklenškem mrazu, končno odločil odtočiti ob nekem zidu, da je kar brizgalo? Ko sem ječeč in prežvekujoč scal tam, s krepkim, težkim falotom v desnici? In medtem ko se je pred mojimi bosimi stopali dvigovala para, in ko so se vonjave topečega se snega in svežega kruha in štručk z rozinami mešale z vonjem mojega jutranjega urina – moja mladost, moja moč, moje upanje, moje vse, vse skupaj je bilo v tistem vonju brizgajočega urina *in* v pomirjujoči teži mojega jutranjega korenjaka? Prisežem: to ti je bil užitek! Včasih nismo imeli dosti, nič nismo imeli, ampak vedeli smo, kaj je užitek! (*izčrpan spet sede*).

Pa poglej, če ga danes še kje najdeš. Užitek.

VII. Poslovnež kapitulira

Postal sem psovka. Zmeraj sem bil psovka. Včasih je šlo za hec, za igrico: 'Naj bogatin se gre solit, mi letimo se loviti!' Zdaj pa ne gre več za igrico. Zdaj me hočejo čisto zares spraviti na kolena. Omejitve! Povračila! Mojo glavo hočejo. Stran me hočejo spraviti. Kvote! Kontrole! Pozabljaljajo, kaj sem naredil. In to zanje! Zdaj pa pljuvajo po meni.

Po meni!

Kar naj najprej dokažejo, da se lahko znajdejo brez ljudi, kot sem jaz. Naša civilizacija ni prva, ki bi to verjela in potem propadla. Pa otrokom lahko oprostiš – možgani jim še rastejo, upor spada zraven, jasno. Ampak oni? Iz roke so mi jedli. Kdo je dajal denar za njihove plače? Prste so mi lizali. Zdaj mi jih hočejo pa odgriznit! Kri so mi pili, svoje življenje sem dal. Zanje. Nagrabil sem si čedno premoženje, drži. Pa mi je to kaj pomagalo? Od življenja sem imel eno figo. In kaj naj bi po njihovem naredil? Naj si *ne bi* nagrabil premoženja? To je slabše, kot če si ga. To bi spodkopalo celoten sistem. To je proti ustroju naše družbe. Zaslužit je treba, kar se zaslužit da.

Gradovi, jahta, štiri žene, ljubica v osrčju Pariza ... Za to sem trdo delal. Brez bogastva in ljubice bi se zgaral zaman. Fabrike imam rad. Rad imam bilance, aktive, zunanja revizija je balzam za mojo dušo. Zakaj bi šel ribarit, če lahko sestankujem in udarim po mizi, kadar je treba? Naš sistem ne trpi skromnosti. Če ni vrha, ni dna. Potem ni nič. Je to boljše? Če ne bi šel do konca, bi nastrandali oni. Oni, vi, vsak, vsi. Najprej najšibkejši. Tega pa nočem imeti na vesti.

Pa vseeno pljuvajo po meni. Po meni!

Po poslednji bilki, ki rešuje celotno nacijo.

A tako, da pljuvajo po meni? Da sem psovka, kaj?

(*odpre kovček, poln delnic in denarja, ki ga začne preštevati*). Oprostim jim. Ne vedo, kaj govorijo.

Ampak ali bi pobožen kancelist mogoče zmogel, kar zmorem jaz?

Kopal sem kanale, ustanavljal letalske družbe. Naj me bo zaradi tega sram? Dal sem topiti žezezo, prodajal beton od Osla do Palerma. Eden mojih mostov, v neki francoski dolini, popotnikom jemlje sapo, sleherni dan. Čista lepota, in rentabilna v samo desetih letih. Kdo se lahko pohvali s čim takšnim? Imam domišljijo, ki je nimajo pesniki in si je ne upajo imeti politiki. Bruto nacionalni proizvod je nad zakoni in poezijo, in ne obratno. Kar naj poskusijo. Pa brez morije, brez depresije, brez vojne – brez mene.

Kar naj enkrat poskusijo! Sam dvigam roke. Odhajam v Argentino. Polno kapo imam vsega. Nova služba, novo življenje. Buenos Aires? Zaželet sem si tanga. Začel bom od začetka. Zakaj pa ne? Če je uspelo taboriščnim zdravnikom? Pa pobeglim diktatorjem? Jaz vsaj lahko vzamem kaj s sabo. Imam dar. Imam premoženje. Vem, kaj je posel. Tega za taboriščnega zdravnika ne moreš trdit, niti za diktatorja. Običajno že ne. Niti v Buenos Airesu ne.

Želim si tanga! Koprним po tangu! Če že moram umreti, potem naj umrem v mestu, kjer vlada tango.

To je edina vladavina, ki ji še zaupam.

'Il faut décourager le talent.' Tako je govoril moj oče, dan na dan. Dar moraš kar naprej plašit. Šele potem se lahko razcveti. To je bilo njegovo vodilo. Pretepal me je iz ljubezni. Noben moški me ni imel tako rad kot moj oče.

Ko je umrl, je vse podedovala njegova ljubica. Ne jaz. Oče je imel prav. Tako sem se naučil boriti. Hvaležen sem mu. Nekaj časa je trajalo, ampak zdaj sem mu hvaležen. Sin, ki je hvaležen pred štiridesetim, je imel slabega očeta. *Décourager le talent!*

Ampak mu ne smeš zaviti vratu, svojemu daru. To počnejo oni. Vmešavanje! Podržavljanje! Nadzor! Ni mi do medalj, ampak tudi vrvi mi ni treba zadrgnit okoli vratu. Odloki! Uredbe! Rase! Religije! Ljudje so nori! V Argentino grem. Tam so ljudje vzkipljivi, nori pa niso. Hvaležni so. Virilni. Vdani. Radi imajo red. In so kratkega spomina.

Kratkega spomina so tudi pri nas. Pa kako! Pljuvajo po meni. Po meni! Kdo je po fašizmu postavil zadeve na noge? Ljudje, kot sem jaz. In zaradi tega naj bi me bilo sram? Keš je prišel iz Amerike. In kdo je tisti denar uporabil, namesto da bi ga zapravil? Ga investiral, namesto, da bi ga zapil? Keš gre tudi v Afriko. Pa tam še zmeraj crkujejo.

Mi smo v manj kot stoletju zamajali svoje osvoboditelje. Zrasli smo jim čez glavo. Preklinjajo nas. Svoj denar hočejo nazaj. Zahtevajo respekt. Osvobodili so nas, ampak v tej vojni zmagujemo mi. Z retroaktivnim učinkom, in celo proti svojim osvoboditeljem.

S pomočjo ljudi, kot sem jaz.

In zdaj pljuvajo po meni?

Kdo je premagal komuniste – razen komunistov samih? Ljudje, kot sem jaz. Me mora zaradi tega bit sram, ali kaj? Že samo naša distribucija je bila odličnejša. In če je tvoja distribucija odličnejša, potem si odličnejši ti, v vsakem pogledu. Tudi moralnem. To je edino železno pravilo, ki ga bom kdaj priznaval.

Ja, kaj pa bi lahko distribuirali, komunisti, razen terorja in kozaškega tobaka? Kdor si trabantu drzne reči avto, nima kaj sanjariti o svetovni prevladi. Družba, ki ni sposobna ustvariti raznolikosti končnih izdelkov, kaj šele jih deliti? Ta je zapisana smrti.

In sploh: za kakšne izdelke pravzaprav gre? Amater bo rekel: za jeklo. Laik bo rekel: za gorivo. Jaz pa rečem: za tampone, vece papir in detergent za pranje posode. Gospodarstvo poganja gospodinja. Ona določa možnosti za preživetje sistema. Ni ga ideologa, ki bi to upošteval – za to pa tudi so ideologi. Če se moški dolgočasi, gre loviti ribe ali igrati nogomet. Ženska gre v šoping. Država, ki se tega zaveda, preživi. Če ženska reče: 'Rabim podporo!' ji ne smeš odgovoriti: 'Beri Fidela Castra.' Imeti moraš možnost, da ji rečeš: 'Kupi si nov, športni modrček.' In tisti športni modrček jo mora že čakat. V trgovini. Na vogalu. Po konkurenčni ceni. Tako dobiš vojno. Tudi če je hladna.

Pa kljub temu pljuvajo po meni!

Kdo si je edini upal napovedat vojno raku naše dobe, stoletja staremu sifilisu našega kontinenta – nacionalizmu? Ljudje, kot sem jaz. In zdaj naj me bo tega sram? Kjer cveti trgovina, ni nikomur v interesu, da vse uniči. Razen mogoče ideologu in pobožnjakarju. Onadva sta arhitekta vsiljenega miru, ki pa ni mir, ampak diktatura. *Mi* smo arhitekti organskega miru. Resničnega miru, edinega miru.

Trgovina ljudi združuje! Trgovina je mir. Mir, ki se ne ozira na meje. Trgovina je bruto nacionalna sreča svetovnih razsežnosti!

Mir sklepamo na naših delovnih mestih, v naših pisarnah, med poslovnimi kosili, na vrhovnih srečanjih uprav, kjer se krešejo mnenja v štirinajstih jezikih in se doseže kompromis, od katerega ima dobiček ves svet. Mi poskrbimo, da je človek človeku brat. Mi sklepamo mir in ideologi ga uničijo s svojimi prividi o boljšem življenju v nebesih ali o življenju v okovih njihove teorije. Pod pretvezo, da jo hočejo izboljšati, resničnost sovražijo. In od vseh ideologov so nacionalisti najbolj nevarni. Kar preberite našo zgodovino. Tisočletja spopadov, stoletja vojn, za neko zastavo in nacionalno himno in varljivo mejo.

Sovražim meje! Sovražim carine in njihove umetne dajatve! Sovražim vse meje! Kapital bo prost ali pa ga ne bo! Kapital, zaprt v kletko, se razraste v raka.

Tega pa ne mislim gledat. Jaz nisem rak. Sem, kar sem. Glasnik organskega miru. In ljudje pljuvajo po meni? Potem pač grem. Za svoj denar izberem vrabca v roki. Vrabca in tango. Tango kot balzam za dušo.

Adieu! Odhajam v Buenos Aires.

Buenos Aires! Dober zrak, zdrava zemlja.

Ljudje, kot sem jaz, sklepamo mir po vsem svetu, s komerkoli. Razen s tistimi, ki trgujejo z orožjem. Ampak to je manjšina. Odklon. Večina nas ni takšnih. Mi smo v resnici kralji medvojne dobe. Če nas mislijo preganjat, bo vojna kmalu potrkala na vrata.

In nas preganjajo. V vsakem svetem pismu se najde norec, ki nas je pripravljen zbrat iz svojega sistema ali templja. Ampak kdo je zgradil tisti njegov tempelj, kaj? Kdo je poskrbel, da so se na gradbišču sploh znašle opeke, pa malta, da so jih pravočasno dostavili in to po razumni ceni? Brez trgovca ni religije! Brez prodajalca ni verouka!

Psi nehvaležni!

Zgodovino pišejo ideologi, ampak delajo jo pa ljudje, kot sem jaz. Zdaj naj bi me bilo pa sram? Največji izum v zgodovini človeštva je delniška družba z omejeno odgovornostjo. Če ima naš kontinent kakšno dediščino, potem je to delniška družba z omejeno odgovornostjo. Učinkovita spojitev neizkoriščenega kapitala za večjo čast in slavo organskega miru za vse.

Mi smo osvobodili denar njegovega individualnega lastnika, in to v korist njegovega individualnega lastnika. Mi smo iznašli skupnost, pravo skupnost, v kateri je vsem bolje, skupnost, o kakršni so sanjarili že Rimljani, 'communio', resnična 'communio'. To smo naredili mi! Mi smo komunisti. Mi! Mi smo resnični komunisti: komunisti, ki si drznejo kovati dobiček, ki si drznejo tekmovati, v korist skupnosti. Realkomunisti! Edini komunisti. Vsi ostali so sleparji. Zato so tudi izginili.

Mi nismo. Mi se vsake toliko mogoče kam preselimo, ampak izginemo ne. Me mora mogoče bit sram? Vi potrebujete ljudi, kot smo mi. Vsi potrebujejo ljudi, kot smo mi. Še enkrat odprite zgodovinske knjige, dajte. Tako ko se na prizorišču pojavi delniška družba, eksponentno naraste tudi blaginja. Sam sem jih ustanovil deset in sedel sem v tridesetih nadzornih svetih. Naj bi me bilo tega sram?

Delniška družba je pravna oseba, ki obstaja izključno po zakonu, je boljša oseba, močnejša oseba, čistejša oseba od nas: ne podleže ljubosumju in predsodkom. Živi večno življenje, v kolikor se njegovi stvarniki ne odločijo drugače. Delniška družba z omejeno odgovornostjo je sin, ki ga nikdar nisem imel.

Rodil se je v nekdanjih Benetkah, to pove vse. Vsakdo je lahko na Rialtu posojal beliče pomorščaku, ki se je podajal na dolgo pot trgovat z muškatnimi oreški ali svilo. Vdova, poba z dediščino, rentar ... Mesto jih je vse zaščitilo pred sleparji, če je bilo treba, jim je plačalo tudi odškodnine. In tako so Benetke postale velike. *Pecunia non olet!* Denar ne smrdi. Nima boga niti gospodarja, in tako je tudi prav.

Ne bom več pusti, da me psujejo in mi grozijo. Ni me sram! Prišel sem do določenih zaključkov. Kar poskusite preživet brez mene, svinje nehvaležne. Sam odhajam v deželo srebra, v deželo zlata, *le pays de l'argent*, vsaj tam so plače razumne.

Le pays de l'argent! Argentinsko srebro nas je v šestnajstem stoletju rešilo. Naš denarni sistem je bil tik pred implozijo, nihče ni mogel več nikomur nič plačat, drage kovine ni bilo več zadosti, to je bila katastrofa, katastrofa! Ampak z novim zlatom iz *El Dorada* in srebrom iz *Argentine* smo bili na lepem spet plačilno sposobni. Naš organski mir je bil za zmeraj utrjen, za zmeraj rešen.

Čas je, da se jim nekaj malega povrne. Odhajam v Argentino. Čez lužo odnesem tudi svoje delnice, vse svoje pomnoženje, z obrestmi. Tja jih odnesem, svoje delnice, svoje premoženje, ker tukaj tako ali tako samo pljuvajo po meni in me preganjajo. In to velja za mojo celotno osebo, saj moje premoženje je moja oseba. Jaz sem moj denar.

Odhajam!

Svoje bogastvo odnašam nazaj na grob Indijancev, ki smo jim ukradli novo srebro v zameno za smrtonosne koze, v zameno za klanje. Čas je za povračilo! Kot glasnik organskega miru, ambasador delniške družbe z omejeno odgovornostjo. S sabo nesem najboljše in najbolj čisto, kar je skupaj spravil naš kontinent in to odnašam v Buenos Aires, kot spravno daritev. Pokoril se bom za

smrtonosne koze, želim si tanga, koprnim po tangu, hrepenim po plesu v novem El Doradu, po tangu denarja in organskega miru. Denarja in miru!

Denar in mir sta sopomenki, v popolnem sozvočju. Denar je najlepša partitura, kar se jih je človek domislil. Denar je ključ do vseh vrat.

Denar je dobrotljiv in anonimen.

Denar je pravičen.

Denar je bolj zdravilen od limon.

Denar je usmiljen.

In pohleven.

In ustrezljiv.

Ubogljiv.

Naklonjen.

Denar je velik! Denar je dober!

Denar je denar.

Jaz sem jaz.

Jaz = denar.

(cerkveni zvonovi oglušuječe zadonijo)